

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

РІВНЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»

Кафедра економіки, обліку та фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Рівненського інституту
Університету «Україна»

 Г.О. Макух
« 15 » / 10 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.15. «Гроші та кредит»

освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітнього рівня бакалавр

галузь знань: 07 Управління та адміністрування

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Обсяг, кредитів: 270/9

Форма підсумкового контролю: скзамен

Рівне 2021 рік

Робоча програма «Гроші та кредит» для студентів за галуззю знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальністю: 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 44 с.

«01» листопада 2021 року

Розробник: к.е.н, доцент Ревко Т.В.

Викладач: к.е.н, доцент Ревко Т.В.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Протокол від «13» жовтня 2021 року №02

Завідувач кафедри _____ (Познаховський В.А.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» 2021 р.

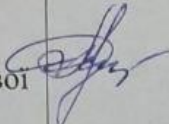

04» жовтня » 20 21 р.

Гарант освітньої програми: к.е.п., доцент Познаховський В.А.

(підпис)

(Познаховський В.А.)
(прізвище та ініціали)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

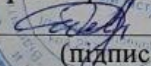
Навчальний рік	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Дата засідання кафедри / циклової комісії	13.10.21 н.р.		19.09.2023 н.р.	
№ протоколу	2		1	
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <https://vo.uu.edu.ua/course/index.php> за адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php>

Робочу програму перевірено

19 вересня 2023 р.

Директором Рівненського інституту

 (підпис) (Макур Т.В. (прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів –9	Галузь знань 07 Управління та адміністрування,	Вид дисципліни Обов'язкова компонента	
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Цикл підготовки Професійний	
Модулів – 1	Спеціалізація	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u>	Семестр	
Загальний обсяг годин – 270		3-4 й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1/3 самостійної роботи студента – 2/3	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	60 год.	
		Практичні, семінарські	
		46год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		164 год	
Курсова робота			
Вид семестрового контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 65%

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування знань і навичок щодо особливостей здійснення грошово-кредитної політики.

Мета конкретизується у **комплексі завдань навчальної дисципліни**, серед яких пріоритетними є:

- визначення особливостей грошей, кредиту, проценту, банків, валютної сфери;
- набуття практичних навичок з здійснення аналітичних та планових грошово-кредитних розрахунків.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні й практичні питання походження, суті, функцій і ролі грошей;
- головні течії грошової теорії;
- найважливіші аспекти організації грошового обігу та його закономірності;
- розвиток форм грошей у різні історичні періоди;
- функціонування грошового ринку;
- інституційні засади руху грошей;
- типи грошових систем;
- суть і форми прояву інфляції;
- особливості розвитку інфляційних процесів;
- суть і функції кредиту;
- особливості різних форм і видів кредиту;
- економічні межі кредитування та роль кредиту;
- суть процента;
- суть, структуру, призначення банківської та кредитної системи;
- історичні аспекти виникнення і розвитку банків, їх сутність, класифікацію;

- міжнародні аспекти організації грошових відносин, що пов'язані з валютною сферою.

вміти:

- оцінювати вартість грошей;
- здійснювати антиінфляційну політику;
- аналізувати кредитні ризики;
- організувати кредитні відносини;
- аналізувати функціонування банків;
- здійснювати основні банківські функції та операції;
- оцінити роль і завдання центрального банку;
- аналізувати інструменти впливу центрального банку;
- аналізувати сутність і структуру валютного ринку, валютного курсу та факторів, що його визначають;
- аналізувати структуру і типи валютних систем;
- аналізувати діяльність міжнародних валютно-кредитних організацій.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми «Гроші і кредит»

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 9	ЗК 10	ЗК 11	ЗК 12	ЗК 13	ЗК 14	ЗК 15
ОК 2.15	.	.	.	.	.		.						.		

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми «Гроші і кредит»

	ФК 1	ФК 2	ФК 3	ФК 4	ФК 5	ФК 6	ФК 7	ФК 8	ФК 9	ФК 10	ФК 11	ФК 12	ФК 13	ФК 14	ФК 15	ФК 16	ФК 17	ФК 18	ФК 19	ФК 20	ФК 21	ФК 22	
ОК 2.15			.	.		.			.														

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)

відповідними компонентами освітньої програми «Гроші і кредит»

	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 9	ПРН 10	ПРН 11	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 14	ПРН 15	ПРН 16	ПРН 17	ПРН 18	ПРН 19	ПРН 20	ПРН 21	ПРН 22	ПРН 23	ПРН 24	ПРН 25	ПРН 26	
ОК2.15		.	.	.	.	.																					

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Гроші є невід’ємним елементом розвинутого ринкового господарства, маючи потужний перманентний вплив на стан кон’юнктури та перебіг еко-номічного циклу. Сучасна економіка не може обійтись без грошей, креди-ту і банків. Саме грошова й кредитна система забезпечує той необхідний «обмін речовин», без якого неможливим є функціонування господарського організму із його складним переплетенням ринкових зв’язків, у яких гроші опосередковують рух величезних мас товарів і капіталу, стимулю-ючи розвиток виробництва та економічний прогрес суспільства загалом. Отже, домінуюча і визначальна роль грошей в економіці стає причиною того, що грошова сфера є об’єктом найбільш складного і системного регу-лювання з боку держави, тому що передусім через грошові й кредитні від-носини посилюються властиві ринковому господарству елементи нестій-кості і ризику, що слугують причиною серйозних порушень, часто маючи кумулятивний характер та призводячи до розгортання повномасштабних фінансових криз, здатних вразити не лише національні економіки окре-мих країн, а й усе світове господарство.

Тому теорія грошей та кредиту, метою якої є пояснення усіх цих складних і суспільно значущих процесів, у сучасних умовах перетвори-лася на один із найбільш динамічних і популярних напрямів економіч-ної науки. Однак при цьому грошова теорія виділяється серед усіх інших економічних дисциплін саме своєю практичною орієнтованістю та най-тіснішим зв’язком із найвагомішими і нагальними поточними потребами господарства.

Зміст навчальної програми курсу „Гроші і кредит” передбачає методичне забезпечення всіх форм роботи здобувач освіти: вивчення теоретичного матеріалу на лекціях, аудиторні і поза аудиторні практичні заняття із застосуванням активних методів навчання і сучасних ЕОМ, індивідуальна робота зі студентами, а також самостійна робота здобувач освіти.

В результаті вивчення цього курсу студенти оволодівають вмінням використання на практичних заняттях, під час написання курсових і випускних робіт результатів аналітичного опрацювання інформаційних джерел. Вивчення курсу „Гроші та кредит” сприяє виробленню у здобувач освіти навичок логічного мислення. При викладанні дисципліни використовується системний підхід, активні методи навчання, автоматизовані навчальні системи, модульно-рейтингова система контролю навчання здобувач освіти.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Гроші

Тема 1. Сутність і функції грошей

Необхідність грошей. Передумовами появи грошей. Переваги і недоліки бартеру. Властивості товару як загального еквівалента. Відмінності між двома основними концепціями походження грошей. Проблеми дослідження сутності грошей. Визначення грошей, виходячи із зовнішніх форм прояву та практичного використання. Уявлення про гроші як товар і не товар. Ознаки грошей при здійсненні обмінних операцій. Сутність сучасних грошей як економічної категорії. Функції грошей. Призначення функції грошей як міри вартості. Призначення масштабу цін у процесі використання грошей в якості

міри вартості. Використання грошей при виконанні ними функції засобу обігу. Можливості функції засобу обігу для власника грошей. Вимоги до грошей як засобу обігу. Функція грошей як засобу платежу, умови її виникнення. Відмінності функції грошей як засобу платежу від функції грошей як засобу обігу. Суть функції грошей як засобу нагромадження. Передумови виконання грошима функції засобу нагромадження. Особливості функції грошей як засобу нагромадження в умовах обігу повноцінних грошей і знаків вартості. Функція світових грошей, її призначення. Реалізація функції світових грошей у сучасних умовах. Взаємозв'язок між функціями грошей. Форма грошей, розвиток форм грошей. Ознаки повноцінних грошей. Етапи еволюції товарної форми грошей і їх головні відмінності. Властивості благородних металів в ролі грошей. Переваги монети. Знаки вартості та передумови їхньої появи. Сутність паперових грошей і обставини їх виникнення. Можливості використання паперових грошей. Суть кредитних грошей. Сутність та основні ознаки векселя. Виникнення банкноти, її сутність та особливості обігу. Наслідки процесу демонетизації. Економічна природа чека, його види. Суть електронних грошей, особливості використання. Суть депозитних грошей. Оцінка вартості грошей в умовах обігу повноцінних грошей і знаків вартості. Зміст ціни на гроші та фактори що визначають стабільність національної грошової одиниці.

Тема 2. Теорії грошей

Суть металістичної теорії грошей. Основні ідеї меркантилізму. Місце формулювання положення металістичної теорії. Погляди Уільяма Стаффорда на економічне становище Англії. Погляди Томаса Мана та запропоновані ним заходи. Роль держави за Дадлі Нортон? Позитивна роль металістичної теорії та її недоліки. Можливість реалізації металістичної теорії сьогодні. Суть номіналістичної теорії грошей. Підґрунтя виникнення номіналістичної теорії. Вартість грошей за Ніколасом Барбоном. Сутність, роль грошей та багатства за Джорджем Берклі. Погляди Джеймса Стюарта. Постулати ранньої номіналістичної теорії грошей. Погляди Георга Кнаппа. Підґрунтя для можливості паперово-грошового обігу. Суть «хартальності» грошей. Сутність і роль грошей за Фрідріхом Бендіксоном. Позитивні і негативні риси номіналістичної теорії грошей. Підґрунтя появи класичної кількісної

теорії грошей. Жан Боден і Джон Локк - оцінка впливу кількості грошей на їх вартість. Механізм підвищення цін в залежності від кількості золота і срібла за Девідом Юмом та «постулат однорідності». Погляди Давида Рікардо на вартість грошей. Взаємозв'язок маси грошей, товарів і цін за Джоном Стюартом Міллем. Постулати класичної кількісної теорії грошей, їх недоліки. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей. Зміст рівняння обміну Ірвінга Фішера. Недоліки трансакційного варіанту кількісної теорії. Суть варіанту касових залишків кількісної теорії грошей. Розуміння касових залишків, їхнє призначення. Рівняння А. Пігу, відмінність від рівняння І. Фішера. Суть кейнсіанської теорії грошей. Концепція переваги ліквідності Дж. М. Кейнса. Регулювання норми процента у кейнсіанській грошовій теорії. Роль фінансової політики та грошово-кредитної політики у державному регулюванні економіки. Ефект мультиплікатора і його вплив. Сутність монетаризму. Передумови виникнення і розвитку монетаристської теорії. Заходи монетаристської теорії від інфляції. Теорія ділового циклу, застосування «монетарного правила».

Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки

Грошовий обіг. Грошовий обіг на макроекономічному рівні. Грошовий обіг на мікроекономічному рівні. Взаємодія суб'єктів грошового обігу. Функції суб'єктів грошового обігу. Функції грошового обігу взаємозв'язки. Операції на ринку факторів виробництва. Взаємодія суб'єктів грошового обігу на товарному ринку. Призначення фінансового ринку. Структура світового ринку та функції. Грошовий потік і схема організації грошового обігу. Структурні елементи грошового обігу? Назвати процеси які обслуговує грошово-розрахунковий обіг. Рух вартості при грошово-кредитному обігу. Назвати відносини які обслуговує грошово-фінансовий обіг. Порівняльна характеристика готівкового і безготівкового грошового обігу. Суть грошової маси. Поділ грошової маси на агрегати. Суть грошової бази та її елементів. Швидкість обігу грошей. Фактори впливу на швидкість обігу грошей. Суть закону грошового обігу. Забезпечення вирівнювання необхідної та фактичної грошової маси при металевому грошовому обігу. Досягнення рівноваги у грошовому обігу в умовах обігу розмінних на золото банкнот. Визначення показника рівня монетизації економіки.

Тема 4. Грошовий ринок

Особливості функціонування грошового ринку. Основні об'єкти купівлі-продажу на грошовому ринку. Зміст діяльності суб'єктів грошового ринку. Види фінансових інструментів на грошовому ринку, їх роль. Основні функції грошового ринку. Структура грошового ринку. Структура грошового ринку залежно від призначення й рівня ліквідності фінансових активів. Поділ грошового ринку за інституційними ознаками. Структура грошового ринку за видом фінансових інструментів. Попит на грошовому ринку. Мотиви, що визначають попит на гроші у кейнсіанській теорії. Порівняльна оцінка попиту на гроші у кейнсіанській та монетаристській теоріях. Проблеми попиту на гроші у монетаристській теорії. Відмінності щодо розуміння попиту на гроші кейнсіанцями і монетаристами. Попит

на гроші в інтерпретації сучасною монетарною теорією. Чинники впливу на попит на гроші. Графічно відобразити функціональну залежність між чинниками, що визначають попит на гроші. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори визначення зміни пропозиції грошей. Графічне зображення екзогенної пропозиції грошей. Зображення пропозиції грошей при підтриманні стабільної ставки процента. Графік ендогенної пропозиції грошей. Встановлення рівноваги на грошовому ринку. Графічне зображення грошового ринку, для якого є характерним зміна грошової пропозиції за сталого попиту. Графічна модель грошового ринку за умов сталої грошової пропозиції та змінного попиту на гроші. Суть графічної моделі Хікса-Хансена.

Тема 5. Грошові системи

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі. Особливості функцій грошової системи та їх вплив на економіку країни. Елементи грошової системи формують її структуру. Завдання грошової системи. Основні типи грошових систем. Види грошової системи залежно від форми, в якій функціонують гроші. Біметалізм та його форми. Закон Коперника–Грешема. Сутність монометалізму та його типи. Форми золотого монометалізму та їх зміст. Переваги та недоліки системи обігу знаків вартості. Види грошової системи залежно від втручання держави в економічні відносини. Передумови формування грошової системи України. Історичний перебіг розвитку грошової системи України. Особливості сучасної грошової системи та який вплив вона має на розвиток економіки країни. Структурні елементи національної грошової системи України. Цілі грошово-кредитної політики. Інструменти державного впливу на грошову сферу. Мета державного регулювання грошової сфери економіки. Інструменти центрального банку для впливу на грошову сферу.

Тема 6. Інфляція та грошові реформи

Трактування суті інфляції. Приклади неінфляційного зростання цін. Індекси вимірювання інфляції. Основні види інфляції за різними критеріями класифікації. Зовнішні причини посилення інфляційних процесів. Внутрішні причини прискорення інфляційних процесів. Особливості відкритої і прихованої інфляції. Характеристики повзучої, відкритої і галопуючої інфляції. Ознаки гіперінфляції. Інфляція та її позитивний вплив на економіку. Суть дефляції та її вплив на економіку. Відмінності інфляція попиту від інфляції витрат. Дія механізму розвитку інфляційних процесів. Критична точка інфляції і її прояв. Вплив інфляції на економіку та соціальну сферу. Антиінфляційна політика, її основні види. Теорії інфляції, їх основні положення. Перебіг інфляційних процесів в Україні. Визначення грошової реформи. Види грошових реформ, їх ознаки. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Наслідки грошової реформи в Україні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Кредит

Тема 7. Сутність і функції кредиту

Передумови виникнення кредиту. Етапи кредиту. Причини необхідності кредиту. Суперечності, що вирішуються за допомогою кредиту. Погляди учених щодо суті і ролі кредиту. Переваги та недоліки натуралістичної теорії кредиту. Постулати капіталотворчої теорії кредиту. Сутність кредиту, дискусії щодо сутності кредиту. Відмінності між кредитом та фіскально-бюджетними віносинами. Спільні ознаки між кредитом та грошима, кредитом і фіскально-бюджетними відносинами. Ознаки кредитних відносин. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин. Функції кредиту. Сутність емісійної функції кредиту. Контрольна функція кредиту. Контрольно-стимулююча функція кредиту Стадії відтворювального руху кредиту. Закономірності руху кредиту на мікро- і на макрорівнях.

Тема 8. Форми, види, і роль кредиту

Критерії виокремлення форми і видів кредиту. Суть товарної форми кредиту, види товарного кредиту. Грошова форма кредиту, види грошового кредиту. Види кредиту та критерії. Порівняння міжгосподарського та споживчого кредитів. Ознаки класифікації банківського кредиту. Особливості банківського кредиту. Суб'єкти споживчого кредитування та механізм його надання. Особливості державного кредиту, його класифікація. Міжнародний кредит і його види. Можливості надання комерційного кредиту. Поняття «банківський кредит» і «державний кредит», «банківський кредит» і «споживчий кредит», «забезпечений кредит» і «комерційний кредит». Економічні межі та закономірності розвитку кредиту. Призначення меж кредиту, їх визначення. Якісні та кількісні межі функціонування кредиту. Принципи організації кредитних відносин. Причини виникнення кредитного ризику. Способи мінімізації кредитного ризику. Роль кредиту в розвитку економіки. Характерні риси розвитку кредиту.

Тема 9. Теоретичні засади процента

Суть процента за кредит. Природа виникнення позичкового процента. Різниця позичкового капіталу (позиченої вартості) та виробничого, та торговельного капіталу. Процентні ставки лихварського кредиту. Формування величини позичкового процента. Відмінність процентних ставок лихварського кредиту та ринкового. Норма процента або процентна ставка. Ринкова і середня норма процента. Необхідність позичкового процента. Теорії позичкового процента. Задачі щодо регулювання позичкового процента згідно меркантилістів. Механізм формування рівня позичкового процента відповідно до поглядів класиків. Особливість теорії переваги ліквідності Дж. М. Кейнса при обґрунтуванні норми процента. Чинники впливу на рівень позичкового процента. Вплив грошово-кредитної політики центрального банку на величину позичкового процента. Взаємозв'язок низького позичкового проценту та політики «дешевих» грошей. Вплив облікової ставки на величину позичкового процента. Вплив на величину позичкового процента величини процентів за депозитами банків. Вплив на величину позичкового процента рівня прибутковості за державними цінними паперами. Функції позичкового проценту.

Вплив позичкового процента на економіку та соціальну сферу. Чинники впливу на межі позичкового процента. Величина позичкового процента розвинених країн світу. Величина позичкового процента України. Основні процентні ставки на ринку грошей і ринку капіталу. Види позичкового процента за видами операцій кредитної установи. Види позичкового процента за критерієм термінів кредитування. Відмінність між постійними (фіксованими) і змінними (плаваючими) процентними ставками. Відмінність між номінальною та реальною процентними ставками. Відмінність між простими і складними процентами. Методи розрахунку кількості днів для обчислення процентів в банківській практиці. Суть процентного ризику банківських установ. Причини виникнення процентного ризику банківських установ. Методи управління процентним ризиком банківської установи.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Банки

Тема 10. Фінансове посередництво грошового ринку

Сутність фінансового посередництва. Еволюція фінансового посередництва. Функції фінансового посередництва. Поняття «кредитна система» і її основні елементи. Типи кредитних систем. Поняття «банківська система» її типи. Функції банківської системи та роль. Етапи розвитку банківської системи України. Спільні та відмінні риси банків і небанківських фінансово-кредитних посередників. Класифікація небанківських фінансово-кредитних посередників за

характером проведення фінансових операцій. Основні аспекти діяльності небанківських фінансово-кредитних посередників кредитно-депозитного типу. Суть діяльності ощадно-позикових асоціацій. Спільні та відмінні риси факторингових і форфейтингових компаній. Особливості діяльності кредитних спілок. Відмінність пенсійних фондів від страхових компаній. Ознаки діяльності ломбардів. Суть небанківських фінансово-кредитних посередників інвестиційного типу. Спільні та відмінні риси пайових й акціонерних інвестиційних фондів.

Тема 11. Теоретичні засади діяльності комерційних банків

Періоди розвитку банківської діяльності. Операції банків Стародавнього світу. Умови сприяння переходу банківської справи зі стадії становлення в стадію розвитку. Особливості виникнення і розвитку банків в європейських державах. Формування та розвиток банківської справи України. Етапи розвитку системи комерційних банків України. Суть банку з економічної та правової точок зору. Функції та принципи банків як особливих фінансових посередників. Критерії класифікації комерційних банків. Позитивні результати та негативні наслідки заняття іноземним капіталом основних позицій у банківській системі. Види спеціалізованих банків. Управлінська структура комерційного банку. Організаційна структура комерційного банку. Критерії класифікації банківських операцій. Склад ресурсів банку. Залучені кошти банку. Активні операції банку. Пасивні операції банку. Розрахунково-касові операції банків. Показники системи коефіцієнтів прибутковості банку. Головні завдання банківського нагляду. Регулюванням банківської діяльності. Етапи банківського

нагляду. Суть та чинники банківської кризи та антикризового управління. Класифікація банківських криз. Запобігання банківським кризам. Становлення і розвиток комерційних банків. Заходи оздоровлення банківської системи України.

Тема 12. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

Функції центрального банку як основного органу, що проводить грошово-кредитну політику в країні. Причини виникнення центральних банків та шляхи їх створення. Статус центрального банку. Правова основа діяльності НБУ. Взаємозв'язок між рівнем незалежності центрального банку і рівнем інфляції. Призначення та основні функції НБУ. Переваги та недоліки сучасної системи керівних органів НБУ. Функції та повноваження Ради НБУ і правління НБУ. Термін перебування Голови НБУ на своїй посаді та його вплив на ефективність здійснення грошово-кредитного регулювання. Грошово-кредитна політика. Типи грошово-кредитного регулювання економіки. Визначенням грошово-кредитної політики, що дається у Законі «Про Національний банк України». Цілі грошово-кредитної політики НБУ. «Суперечливість стратегічних цілей» грошово-кредитного регулювання. Відмінність між проміжними та тактичними цілями монетарного регулювання економіки. Діючий тип грошово-кредитної політики в Україні. Суть функції центрального банку як «кредитора останньої інстанції». Правова основа валютної політики в Україні. Роль центрального банку при організації міжбанківських розрахунків. Роль НБУ при обслуговуванні зовнішнього боргу. Методи фінансування внутрішнього державного боргу. Переваги організаційної структури ЄЦБ. Функції у центральних банків-учасників ЄСЦБ. Особливості організаційної побудови ФРС.

Тема 13. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

Взаємозв'язок між фіскальною та монетарною політикою. Вплив грошово-кредитної політики на реальну економіку. Володіння НБК монополією емісії грошей. Чинники зростання грошової маси. Регулювання депозитної емісії грошей. Поділ інструментів грошово-кредитної політики за формою. Дієві інструменти монетарного регулювання. Адміністративні інструменти НБУ. Селективна кредитна політика в Україні та галузях. Мінімальні резервні вимоги, їх функції, недоліки. Норми резервів в Україні. Регулювання облікової ставки. Облікова політика в Україні. Вплив облікової ставки на сукупну пропозицію грошей. Принципи облікової ставки. Ломбардна політика НБУ, її взаємозв'язок з обліковою політикою. Суть операцій на відкритому ринку. Операції на відкритому ринку. Оцінка дієвості ринкових інструментів монетарної політики. Моніторинг реального сектору економіки. Оцінка ефективності грошово-кредитної політики. Суть передавального механізму грошово-кредитної політики. Канали механізму грошової трансмісії, їх дієвість. Заходи ефективності грошово-кредитного регулювання

економіки. Відмінність між монетаристським та кейнсіанським підходами впливу на реальний сектор економіки.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Валюта

Тема 14. Валютний ринок

Форми зовнішньоекономічної діяльності. Поняття «валюта». Класифікація валюти за ознаками емітентності. Поняття національної валюти. Поняття іноземної валюти, її відмінність від національної. Колективна валюта. Склад валютних цінностей. Функції валюти, взаємозв'язок із функціями грошей. Конвертованість валют. Види конвертованості. Валютні відносини. Організація валютних відносин. Підгрунтя створення валютного ринку. Валютний ринок. Функціональне призначення валютного ринку. Структура валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку їх функції. Валютні операції, їх класифікація. Конверсійні валютні операції. Сутність валютного курсу. Функції валютного курсу. Фактори впливу на валютний курс. Основні види валютних курсів. Поняття котирування, валютний ризик, хеджування. Інструменти хеджування валютних ризиків. Валютний арбітраж, види і призначення.

Тема 15. Валютні системи

Суть валютної системи. Спільні та відмінні риси національної та міжнародної валютних систем. Основні елементи міжнародної валютної системи. Суть світової валютної системи. Елементи світової валютної системи. Етапи розвитку світової валютної системи. Особливості Паризької валютної системи. Особливості Генуезької валютної системи. Особливості Бреттон-Вудської валютної системи. Особливості Ямайської валютної системи. Визначення платіжного балансу країни. Риси платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Принципи складання платіжного балансу. Визначення поняття міжнародних розрахунків. Форми міжнародних розрахунків. Міжнародні кредитні операції. Суб'єкти й об'єкти міжнародного кредиту. Джерела формування капіталу міжнародного кредитування. Основні принципи міжнародного кредитування. Передумови виникнення міжнародних кредитних відносин. Ознаки міжнародного кредиту. Види міжнародного кредиту. Урядовий кредит. Фірмовий кредит та його різновиди. Суть міжнародного банківського кредиту. Суть експортного кредиту. Суть лізингового кредиту та його види. Переваги і недоліки факторингу і форфейтингу.

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні організації та їх співробітництво з Україною

Стадії розвитку міжнародних інституцій. Передумови створення міжнародних фінансово-кредитних організацій. Характеристика створення міжнародних фінансово-кредитних установ. Суть та визначення міжнародної фінансово-кредитної організації. Призначення міжнародних фінансово-кредитних установ. Провідні світові міжнародні фінансово-кредитні установи. Мета створення Міжнародного

валютного фонду. Основні напрями діяльності Міжнародного валютного фонду. Організаційна структура Міжнародного валютного фонду. Отримання членства у Міжнародному валютному фонді. Фінансування Міжнародного валютного фонду. Призначення Світового банку. Структура групи Світового банку. Напрями діяльності Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Формування ресурсів Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Кредитні програми Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Мета створення та джерела фінансування Міжнародної асоціації розвитку. Напрями діяльності Міжнародної фінансової корпорації. Призначення Багатосторонньої агенції гарантій інвестицій. Основна функція Міжнародного центру із врегулювання інвестиційних спорів. Основне призначення регіональних міжнародних фінансово-кредитних організацій. Основні завдання Європейського банку реконструкції і розвитку. Основна мета діяльності Європейського інвестиційного банку. Найвідоміші регіональні міжнародні кредитно-фінансові установи. Суть діяльності Лондонського і Паризького клубів кредиторів. Мета створення та основні напрями діяльності Банку міжнародних розрахунків. Оцінка співробітництва міжнародних фінансово-кредитних установ з Україною. Проблеми впровадження проектів Європейського банку реконструкції і розвитку та Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Цілі партнерства України з міжнародними фінансовими організаціями. Напрями вдосконалення співробітництва України з Міжнародними фінансовими організаціями.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: «Історія економічних вчень», «Політекономія», «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка».

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна тісно пов'язана з такими курсами, як «Фінанси», «Фінанси підприємства», «Фінансовий ринок».

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт							Форми та методи контролю знань
	денна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі						
л		сем	пр	лаб	інд			
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Гроші								
Тема 1. Сутність і функції грошей	14	2		2			10	АР: опитування СР: експрес-тестування
Тема 2. Теорії грошей	14	2		2			10	АР: опитування СР: експрес-тестування
Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки	17	4		2			11	АР: виконання практичного завдання

								СР: експрес-тестування
Тема 4. Грошовий ринок	18	4		4			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 5. Грошові системи	16	4		2			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 6. Інфляція та грошові реформи	17	4		2			11	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Разом за змістовим модулем 1	96	20		14			62	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Кредит								
Тема 7. Сутність і функції кредиту	16	4		2			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 8. Форми, види, і роль кредиту	16	4		2			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 9. Теоретичні засади процента	19	4		4			11	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Разом за змістовим модулем 2	51	12		8			31	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Банки								
Тема 10. Фінансове посередництво грошового ринку	16	4		2			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 11. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	18	4		4			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 12. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	16	4		2			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 13. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна	21	4		6			11	АР: виконання практичного завдання

політика								СР: експрес-тестування
Разом за змістовим модулем 3	71	16		14			41	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Валюта								
Тема 14. Валютний ринок	16	4		2			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 15. Валютні системи	18	4		4			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні організації та їх співробітництво з Україною	18	4		4			10	АР: виконання практичного завдання СР: експрес-тестування
Разом за змістовим модулем 4	52	12		10			30	АР: опитування СР: експрес-тестування
Разом за семестр	270	60		46			164	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Гроші і кредит»

Разом: 270 год., лекції – 60 год., практичні заняття – 46 год., самостійна робота –146 год.

Модулі	Змістовий модуль 1. Гроші					
Теми лекцій	Тема 1. Сутність і функції грошей	Тема 2. Теорії грошей	Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки	Тема 4. Грошовий ринок	Тема 5. Грошові системи	Тема 6. Інфляція та грошові реформи
Самостійна робота	10 балів					
Види поточного контролю	Модульний контроль (15 балів)					

Модулі	Змістовий модуль 2. Кредит		
Теми лекцій	Тема 7. Сутність і функції кредиту	Тема 8. Форми, види, і роль кредиту	Тема 9. Теоретичні засади процента
Самостійна робота	10 балів		
Види поточного контролю	Модульний контроль (15 балів)		
Підсумковий контроль	Екзамен		

Модулі	Змістовий модуль 3. Банки			
Теми лекцій	Тема 10. Фінансове посередництво грошового ринку	Тема 11. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	Тема 12. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	Тема 13. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика
Самостійна робота	10 балів			
Види поточного контролю	Модульний контроль (15 балів)			

Модулі	Змістовий модуль 4. Валюта		
Теми лекцій	Тема 14. Валютний ринок	Тема 15. Валютні системи	Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні організації та їх співробітництво з Україною
Самостійна робота	10 балів		
Види поточного контролю	Модульний контроль (15 балів)		
Підсумковий контроль	Екзамен		

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми практичних занять денна форма навчання

№, з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Гроші		
1.	Тема 1. Сутність і функції грошей Заняття 1. Переваги і недоліки бартеру. Суть кредитних грошей. Сутність та основні ознаки векселя Виникнення банкноти, її сутність та особливості обігу. Економічна природа чека, його види. Суть електронних грошей, особливості використання. Суть депозитних грошей.	2
2.	Тема 2. Теорії грошей Заняття 1. Зміст рівняння обміну Ірвінга Фішера. Суть варіанту касових залишків кількісної теорії грошей. Розуміння касових залишків, їхнє призначення. Рівняння А. Пігу, відмінність від рівняння І. Фішера. Регулювання норми процента у кейнсіанській грошовій теорії. Роль фінансової політики та грошово-кредитної політики у державному регулюванні економіки. Ефект мультиплікатора і його вплив.	2
3.	Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки Заняття 1. Порівняльна характеристика готівкового і безготівкового грошового обігу. Суть грошової маси. Поділ грошової маси на агрегати. Суть грошової бази та її елементів. Швидкість обігу грошей. Фактори впливу на швидкість обігу грошей. Суть закону грошового обігу. Визначення показника рівня монетизації економіки.	2
4.	Тема 4. Грошовий ринок Заняття 1. Види фінансових інструментів на грошовому ринку, їх роль. Попит на грошовому ринку. Чинники впливу на попит на гроші. Графічне відображення функціональної залежності між чинниками, що визначають попит на гроші. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори визначення зміни пропозиції грошей. Заняття 2. Графічне зображення екзогенної пропозиції грошей. Зображення пропозиції грошей при підтриманні стабільної ставки процента. Графік ендогенної пропозиції грошей. Встановлення рівноваги на грошовому ринку. Графічне зображення грошового ринку, для якого є характерним зміна грошової пропозиції за сталого попиту. Графічна модель грошового ринку за умов сталої грошової пропозиції та змінного попиту на гроші. Суть графічної моделі Хікса-Хансена.	2 2
5.	Тема 5. Грошові системи Заняття 1. Елементи грошової системи що формують її структуру. Види грошової системи залежно від форми, в якій функціонують гроші. Закон Коперника-Грешема. Види грошової системи залежно від втручання держави в економічні відносини. Особливості сучасної грошової системи та який вплив вона має на розвиток економіки країни. Структурні елементи національної грошової системи України. Цілі грошово-кредитної політики. Інструменти державного впливу на грошову сферу. Інструменти центрального банку для впливу на грошову сферу.	2
6.	Тема 6. Інфляція та грошові реформи Заняття 1. Приклади неінфляційного зростання цін. Індeksi вимірювання інфляції. Основні види інфляції за різними критеріями класифікації. Суть дефляції	2

	та її вплив на економіку. Критична точка інфляції і її прояв.	
Всього:		14
Змістовий модуль 2. Кредит		
7.	Тема 7. Сутність і функції кредиту Заняття 1. Відмінності між кредитом та фіскально-бюджетними віносинами. Спільні ознаки між кредитом та грошима, кредитом і фіскально-бюджетними відносинами. Ознаки кредитних відносин.	2
8.	Тема 8. Форми, види, і роль кредиту Заняття 1. Порівняння міжгосподарського та споживчого кредитів. Суб'єкти споживчого кредитування та механізм його надання. Можливості надання комерційного кредиту. Економічні межі та закономірності розвитку кредиту. Призначення меж кредиту, їх визначення. Якісні та кількісні межі функціонування кредиту. Способи мінімізації кредитного ризику.	2
9.	Тема 9. Теоретичні засади процента Заняття 1. Різниця позичкового капіталу (позиченої вартості) та виробничого, та торговельного капіталу. Процентні ставки лихварського кредиту. Формування величини позичкового процента. Відмінність процентних ставок лихварського кредиту та ринкового.	2
	Заняття 2. Норма процента або процентна ставка. Ринкова і середня норма процента. Основні процентні ставки на ринку грошей і ринку капіталу. Методи розрахунку кількості днів для обчислення процентів в банківській практиці. Методи управління процентним ризиком банківської установи.	2
Всього:		8
Змістовий модуль 3. Банки		
10.	Тема 10. Фінансове посередництво грошового ринку Заняття 1. Поняття «кредитна система» і її основні елементи. Типи кредитних систем. Поняття «банківська система» її типи. Функції банківської системи та роль. Класифікація небанківських фінансово-кредитних посередників за характером проведення фінансових операцій.	2
11.	Тема 11. Теоретичні засади діяльності комерційних банків Заняття 1. Позитивні результати та негативні наслідки зайняття іноземним капіталом основних позицій у банківській системі. Склад ресурсів банку. Залучені кошти банку. Активні операції банку. Пасивні операції банку. Розрахунково-касові операції банків.	2
	Заняття 2. Показники системи коефіцієнтів прибутковості банку. Головні завдання банківського нагляду. Регулюванням банківської діяльності. Суть та чинники банківської кризи та антикризового управління. Заходи оздоровлення банківської системи України.	2
12.	Тема 12. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління Заняття 1. Взаємозв'язок між рівнем незалежності центрального банку і рівнем інфляції. Термін перебування Голови НБУ на своїй посаді та його вплив на ефективність здійснення грошово-кредитного регулювання. Діючий тип грошово-кредитної політики в Україні. Методи фінансування внутрішнього державного боргу.	2
13.	Тема 13. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика Заняття 1. Взаємозв'язок між фіскальною та монетарною політикою. Вплив	2

	грошово-кредитної політики на реальну економіку. Чинники зростання грошової маси. Регулювання депозитної емісії грошей. Поділ інструментів грошово-кредитної політики за формою. Дієві інструменти монетарного регулювання. Заняття 2. Селективна кредитна політика в Україні та галузях. Мінімальні резервні вимоги, їх функції, недоліки. Норми резервів в Україні. Регулювання облікової ставки. Вплив облікової ставки на сукупну пропозицію грошей. Ломбардна політика НБУ, її взаємозв'язок з обліковою політикою. Заняття 3. Оцінка дієвості ринкових інструментів монетарної політики. Моніторинг реального сектору економіки. Оцінка ефективності грошово-кредитної політики. Суть передавального механізму грошово-кредитної політики. Канали механізму грошової трансмісії, їх дієвість. Заходи ефективності грошово-кредитного регулювання економіки.	2
		2
Всього:		14
Змістовий модуль 4. Валюта		
14.	Тема 14. Валютний ринок Заняття 1. Конвертованість валют. Валютні операції, їх класифікація. Конверсійні валютні операції. Сутність валютного курсу. Функції валютного курсу. Поняття котирування, валютний ризик, хеджування. Інструменти хеджування валютних ризиків.	2
15.	Тема 15. Валютні системи Заняття 1. Визначення платіжного балансу країни. Риси платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Принципи складання платіжного балансу. Визначення поняття міжнародних розрахунків. Форми міжнародних розрахунків. Міжнародні кредитні операції. Джерела формування капіталу міжнародного кредитування. Заняття 2. Ознаки міжнародного кредиту. Види міжнародного кредиту. Урядовий кредит. Фірмовий кредит та його різновиди. Суть міжнародного банківського кредиту. Суть експортного кредиту. Суть лізингового кредиту та його види. Переваги і недоліки факторингу і форфейтингу.	2
16.	Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні організації та їх співробітництво з Україною Заняття 1. Провідні світові міжнародні фінансово-кредитні установи. Мета створення Міжнародного валютного фонду. Основні напрями діяльності Міжнародного валютного фонду. Організаційна структура Міжнародного валютного фонду. Отримання членства у Міжнародному валютному фонді. Фінансування Міжнародного валютного фонду. Призначення Світового банку. Структура групи Світового банку. Напрями діяльності Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Формування ресурсів Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Кредитні програми Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Заняття 2. Мета створення та джерела фінансування Міжнародної асоціації розвитку. Напрями діяльності Міжнародної фінансової корпорації. Призначення Багатосторонньої агенції гарантій інвестицій. Основна функція Міжнародного центру із врегулювання інвестиційних спорів. Основне призначення регіональних міжнародних фінансово-кредитних організацій. Основні завдання Європейського банку реконструкції і розвитку. Основна мета діяльності Європейського інвестиційного банку. Суть діяльності Лондонського і Паризького клубів кредиторів. Мета створення та основні напрями діяльності Банку міжнародних розрахунків. Проблеми впровадження проектів Європейського банку реконструкції і розвитку та Міжнародного банку реконструкції і розвитку.	2

Всього:	10
Разом:	46

4.3.2. Теми самостійної роботи студентів

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни. Її зміст визначений робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, словниками тощо. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Зміст СРС з дисципліни складається з таких видів роботи:

- 1) підготовка до аудиторних занять – лекцій;
- 2) самостійне опрацювання матеріалу навчальної дисципліни, запропонованого викладачем, згідно з навчально-тематичним планом;
- 3) підготовка до тестового контролю та екзамену.

№, з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема1. Сутність і функції грошей Необхідність грошей. Передумовами появи грошей. Переваги і недоліки бартеру. Властивості товару як загального еквівалента. Відмінності між двома основними концепціями походження грошей. Проблеми дослідження сутності грошей. Визначення грошей, виходячи із зовнішніх форм прояву та практичного використання. Уявлення про гроші як товар і не товар. Ознаки грошей при здійсненні обмінних операцій. Сутність сучасних грошей як економічної категорії. Функції грошей. Призначення функції грошей як міри вартості. Призначення масштабу цін у процесі використання грошей в якості міри вартості. Використання грошей при виконанні ними функції засобу обігу. Можливості функції засобу обігу для власника грошей. Вимоги до грошей як засобу обігу. Функція грошей як засобу платежу, умови її виникнення. Відмінності функції грошей як засобу платежу від функції грошей як засобу обігу. Суть функції грошей як засобу нагромадження. Передумови виконання грошима функції засобу нагромадження. Особливості функції грошей як засобу нагромадження в умовах обігу повноцінних грошей і знаків вартості. Функція світових грошей, її призначення. Реалізація функції світових грошей у сучасних умовах. Взаємозв'язок між функціями грошей. Форма грошей, розвиток форм грошей. Ознаки повноцінних грошей. Етапи еволюції товарної форми грошей і їх головні відмінності. Властивості благородних металів в ролі грошей. Переваги монети. Знаки вартості та передумови їхньої появи. Сутність паперових грошей і обставини їх виникнення. Можливості використання паперових грошей. Суть кредитних грошей. Сутність та основні ознаки векселя. Виникнення банкноти, її сутність та особливості обігу. Наслідки процесу демонетизації. Економічна природа чека, його види. Суть електронних грошей, особливості використання. Суть депозитних грошей. Оціна вартості грошей в	10

	умовах обігу повноцінних грошей і знаків вартості. Зміст ціни на гроші та фактори що визначають стабільність національної грошової одиниці.	
2.	Тема 2. Теорії грошей Суть металістичної теорії грошей. Основні ідеї меркантилізму. Місце формулювання положення металістичної теорії. Погляди Уїльяма Стаффорда на економічне становище Англії. Погляди Томаса Мана та пропонувані ним заходи. Роль держави за Дадлі Нортон? Позитивна роль металістичної теорії та її недоліки. Можливість реалізації металістичної теорії сьогодні. Суть номіналістичної теорії грошей. Підґрунтя виникнення номіналістичної теорії. Вартість грошей за Ніколасом Барбоном. Сутність, роль грошей та багатства за Джорджем Берклі. Погляди Джеймса Стюарта. Постулати ранньої номіналістичної теорії грошей. Погляди Георга Кнаппа. Підґрунтя для можливості паперово-грошового обігу. Суть «хартальності» грошей. Сутність і роль грошей за Фрідріхом Бендіксоном. Позитивні і негативні риси номіналістичної теорії грошей. Підґрунтя появи класичної кількісної теорії грошей. Жан Боден і Джон Локк - оцінка впливу кількості грошей на їх вартість. Механізм підвищення цін в залежності від кількості золота і срібла за Девідом Юмом та «постулат однорідності». Погляди Давида Рікардо на вартість грошей. Взаємозв'язок маси грошей, товарів і цін за Джоном Стюартом Міллем. Постулати класичної кількісної теорії грошей, їх недоліки. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей. Зміст рівняння обміну Ірвінга Фішера. Недоліки трансакційного варіанту кількісної теорії. Суть варіанту касових залишків кількісної теорії грошей. Розуміння касових залишків, їхнє призначення. Рівняння А. Пігу, відмінність від рівняння І. Фішера. Суть кейнсіанської теорії грошей. Концепція переваги ліквідності Дж. М. Кейнса. Регулювання норми процента у кейнсіанській грошовій теорії. Роль фінансової політики та грошово-кредитної політики у державному регулюванні економіки. Ефект мультиплікатора і його вплив. Сутність монетаризму. Передумови виникнення і розвитку монетаристської теорії. Заходи монетаристської теорії від інфляції. Теорія ділового циклу, застосування «монетарного правила».	10
3.	Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки Грошовий обіг. Грошовий обіг на макроекономічному рівні. Грошовий обіг на мікроекономічному рівні. Взаємодія суб'єктів грошового обігу. Функції суб'єктів грошового обігу. Функції грошового обігу взаємозв'язки. Операції на ринку факторів виробництва. Взаємодія суб'єктів грошового обігу на товарному ринку. Призначення фінансового ринку. Структура світового ринку та функції. Грошовий потік і схема організації грошового обігу. Структурні елементи грошового обігу? Назвати процеси які обслуговує грошово-розрахунковий обіг. Рух вартості при грошово-кредитному обігу. Назвати відносини які обслуговує грошово-фінансовий обіг. Порівняльна характеристика готівкового і безготівкового грошового обігу. Суть грошової маси. Поділ грошової маси на агрегати. Суть грошової бази та її елементів. Швидкість обігу грошей. Фактори впливу на швидкість обігу грошей. Суть закону грошового обігу. Забезпечення вирівнювання необхідної та фактичної грошової маси при металевому грошовому обігу. Досягнення рівноваги у грошовому обігу в умовах обігу розмінних на золото банкнот. Визначення показника рівня монетизації економіки.	
4.	Тема 4. Грошовий ринок Особливості функціонування грошового ринку. Основні об'єкти купівлі-продажу на грошовому ринку. Зміст діяльності суб'єктів грошового ринку. Види фінансових інструментів на грошовому ринку, їх роль. Основні	10

	функції грошового ринку. Структура грошового ринку. Структура грошового ринку залежно від призначення й рівня ліквідності фінансових активів. Поділ грошового ринку за інституційними ознаками. Структура грошового ринку за видом фінансових інструментів. Попит на грошовому ринку. Мотиви, що визначають попит на гроші у кейнсіанській теорії. Порівняльна оцінка попиту на гроші у кейнсіанській та монетаристській теоріях. Проблеми попиту на гроші у монетаристській теорії. Відмінності щодо розуміння попиту на гроші кейнсіанцями і монетаристами. Попит на гроші в інтерпретації сучасною монетарною теорією. Чинники впливу на попит на гроші. Графічно відобразити функціональну залежність між чинниками, що визначають попит на гроші. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори визначення зміни пропозиції грошей. Графічне зображення екзогенної пропозиції грошей. Зображення пропозиції грошей при підтриманні стабільної ставки процента. Графік ендогенної пропозиції грошей. Встановлення рівноваги на грошовому ринку. Графічне зображення грошового ринку, для якого є характерним зміна грошової пропозиції за сталого попиту. Графічна модель грошового ринку за умов сталої грошової пропозиції та змінного попиту на гроші. Суть графічної моделі Хікса-Хансена.	
5.	Тема 5. Грошові системи Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі. Особливості функцій грошової системи та їх вплив на економіку країни. Елементи грошової системи формують її структуру. Завдання грошової системи. Основні типи грошових систем. Види грошової системи залежно від форми, в якій функціонують гроші. Біметалізм та його форми. Закон Коперника–Грешема. Сутність монометалізму та його типи. Форми золотого монометалізму та їх зміст. Переваги та недоліки системи обігу знаків вартості. Види грошової системи залежно від втручання держави в економічні відносини. Передумови формування грошової системи України. Історичний перебіг розвитку грошової системи України. Особливості сучасної грошової системи та який вплив вона має на розвиток економіки країни. Структурні елементи національної грошової системи України. Цілі грошово-кредитної політики. Інструменти державного впливу на грошову сферу. Мета державного регулювання грошової сфери економіки. Інструменти центрального банку для впливу на грошову сферу.	10
6.	Тема 6. Інфляція та грошові реформи Трактування суті інфляції. Приклади неінфляційного зростання цін. Індекси вимірювання інфляції. Основні види інфляції за різними критеріями класифікації. Зовнішні причини посилення інфляційних процесів. Внутрішні причини прискорення інфляційних процесів. Особливості відкритої і прихованої інфляції. Характеристики повзучої, відкритої і галопуючої інфляції. Ознаки гіперінфляції. Інфляція та її позитивний вплив на економіку. Суть дефляції та її вплив на економіку. Відмінності інфляція попиту від інфляції витрат. Дія механізму розвитку інфляційних процесів. Критична точка інфляції і її прояв. Вплив інфляції на економіку та соціальну сферу. Антиінфляційна політика, її основні види. Теорії інфляції, їх основні положення. Перебіг інфляційних процесів в Україні. Визначення грошової реформи. Види грошових реформ, їх ознаки. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Наслідки грошової реформи в Україні.	11
7.	Тема 7. Сутність і функції кредиту Передумови виникнення кредиту. Етапи кредиту. Причини необхідності кредиту. Суперечності, що вирішуються за допомогою кредиту. Погляди учених	10

	щодо суті і ролі кредиту. Переваги та недоліки натуралістичної теорії кредиту. Постулати капіталотворчої теорії кредиту. Сутність кредиту, дискусії щодо сутності кредиту. Відмінності між кредитом та фіскально-бюджетними відносинами. Спільні ознаки між кредитом та грошима, кредитом і фіскально-бюджетними відносинами. Ознаки кредитних відносин. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин. Функції кредиту. Сутність емісійної функції кредиту. Контрольна функція кредиту. Контрольно-стимулююча функція кредиту Стадії відтворювального руху кредиту. Закономірності руху кредиту на мікро- і на макрорівнях.	
8.	Тема 8. Форми, види, і роль кредиту Критерії виокремлення форми і видів кредиту. Суть товарної форми кредиту, види товарного кредиту. Грошова форма кредиту, види грошового кредиту. Види кредиту та критерії. Порівняння міжгосподарського та споживчого кредитів. Ознаки класифікації банківського кредиту. Особливості банківського кредиту. Суб'єкти споживчого кредитування та механізм його надання. Особливості державного кредиту, його класифікація. Міжнародний кредит і його види. Можливості надання комерційного кредиту. Поняття «банківський кредит» і «державний кредит», «банківський кредит» і «споживчий кредит», «забезпечений кредит» і «комерційний кредит». Економічні межі та закономірності розвитку кредиту. Призначення меж кредиту, їх визначення. Якісні та кількісні межі функціонування кредиту. Принципи організації кредитних відносин. Причини виникнення кредитного ризику. Способи мінімізації кредитного ризику. Роль кредиту в розвитку економіки. Характерні риси розвитку кредиту.	10
9.	Тема 9. Теоретичні засади процента Суть процента за кредит. Природа виникнення позичкового процента. Різниця позичкового капіталу (позиченої вартості) та виробничого, та торговельного капіталу. Процентні ставки лихварського кредиту. Формування величини позичкового процента. Відмінність процентних ставок лихварського кредиту та ринкового. Норма процента або процентна ставка. Ринкова і середня норма процента. Необхідність позичкового процента. Теорії позичкового процента. Задачі щодо регулювання позичкового процента згідно меркантилістів. Механізм формування рівня позичкового процента відповідно до поглядів класиків. Особливість теорії переваги ліквідності Дж. М. Кейнса при обґрунтуванні норми процента. Чинники впливу на рівень позичкового процента. Вплив грошово-кредитної політики центрального банку на величину позичкового процента. Взаємозв'язок низького позичкового проценту та політики «дешевих» грошей. Вплив облікової ставки на величину позичкового процента. Вплив на величину позичкового процента величини процентів за депозитами банків. Вплив на величину позичкового процента рівня прибутковості за державними цінними паперами. Функції позичкового проценту. Вплив позичкового процента на економіку та соціальну сферу. Чинники впливу на межі позичкового процента. Величина позичкового процента розвинених країн світу. Величина позичкового процента України. Основні процентні ставки на ринку грошей і ринку капіталу. Види позичкового процента за видами операцій кредитної установи. Види позичкового процента за критерієм термінів кредитування. Відмінність між постійними (фіксованими) і змінними (плаваючими) процентними ставками. Відмінність між номінальною та реальною процентними ставками. Відмінність між простими і складними процентами. Методи розрахунку кількості днів для обчислення процентів в банківській практиці. Суть процентного ризику банківських установ. Причини	11

	виникнення процентного ризику банківських установ. Методи управління процентним ризиком банківської установи.	
10.	Тема 10. Фінансове посередництво грошового ринку Сутність фінансового посередництва. Еволюція фінансового посередництва. Функції фінансового посередництва. Поняття «кредитна система» і її основні елементи. Типи кредитних систем. Поняття «банківська система» її типи. Функції банківської системи та роль. Етапи розвитку банківської системи України. Спільні та відмінні риси банків і небанківських фінансово-кредитних посередників. Класифікація небанківських фінансово-кредитних посередників за характером проведення фінансових операцій. Основні аспекти діяльності небанківських фінансово-кредитних посередників кредитно-депозитного типу. Суть діяльності ощадно-позикових асоціацій. Спільні та відмінні риси факторингових і форфейтингових компаній. Особливості діяльності кредитних спілок. Відмінність пенсійних фондів від страхових компаній. Ознаки діяльності ломбардів. Суть небанківських фінансово-кредитних посередників інвестиційного типу. Спільні та відмінні риси пайових й акціонерних інвестиційних фондів.	10
11.	Тема 11. Теоретичні засади діяльності комерційних банків Періоди розвитку банківської діяльності. Операції банків Стародавнього світу. Умови сприяння переходу банківської справи зі стадії становлення в стадію розвитку. Особливості виникнення і розвитку банків в європейських державах. Формування та розвиток банківської справи України. Етапи розвитку системи комерційних банків України. Суть банку з економічної та правової точок зору. Функції та принципи банків як особливих фінансових посередників. Критерії класифікації комерційних банків. Позитивні результати та негативні наслідки заняття іноземним капіталом основних позицій у банківській системі. Види спеціалізованих банків. Управлінська структура комерційного банку. Організаційна структура комерційного банку. Критерії класифікації банківських операцій. Склад ресурсів банку. Залучені кошти банку. Активні операції банку. Пасивні операції банку. Розрахунково-касові операції банків. Показники системи коефіцієнтів прибутковості банку. Головні завдання банківського нагляду. Регулюванням банківської діяльності. Етапи банківського нагляду. Суть та чинники банківської кризи та антикризового управління. Класифікація банківських криз. Запобігання банківським кризам. Становлення і розвиток комерційних банків. Заходи оздоровлення банківської системи України.	10
12.	Тема 12. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління Функції центрального банку як основного органу, що проводить грошово-кредитну політику в країні. Причини виникнення центральних банків та шляхи їх створення. Статус центрального банку. Правова основа діяльності НБУ. Взаємозв'язок між рівнем незалежності центрального банку і рівнем інфляції. Призначення та основні функції НБУ. Переваги та недоліки сучасної системи керівних органів НБУ. Функції та повноваження Ради НБУ і правління НБУ. Термін перебування Голови НБУ на своїй посаді та його вплив на ефективність здійснення грошово-кредитного регулювання. Грошово-кредитна політика. Типи грошово-кредитного регулювання економіки. Визначенням грошово-кредитної політики, що дається у Законі «Про Національний банк України». Цілі грошово-кредитної політики НБУ. «Суперечливість стратегічних цілей» грошово-кредитного регулювання. Відмінність між проміжними та тактичними цілями монетарного регулювання економіки. Діючий тип	10

	грошово-кредитної політики в Україні. Суть функції центрального банку як «кредитора останньої інстанції». Правова основа валютної політики в Україні. Роль центрального банку при організації міжбанківських розрахунків. Роль НБУ при обслуговуванні зовнішнього боргу. Методи фінансування внутрішнього державного боргу. Переваги організаційної структури ЄЦБ. Функції у центральних банків-учасників ЄСЦБ. Особливості організаційної побудови ФРС.	
13.	Тема 13. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика Взаємозв'язок між фіскальною та монетарною політикою. Вплив грошово-кредитної політики на реальну економіку. Володіння НБК монополією емісії грошей. Чинники зростання грошової маси. Регулювання депозитної емісії грошей. Поділ інструментів грошово-кредитної політики за формою. Дієві інструменти монетарного регулювання. Адміністративні інструменти НБУ. Селективна кредитна політика в Україні та галузях. Мінімальні резервні вимоги, їх функції, недоліки. Норми резервів в Україні. Регулювання облікової ставки. Облікова політика в Україні. Вплив облікової ставки на сукупну пропозицію грошей. Принципи облікової ставки. Ломбардна політика НБУ, її взаємозв'язок з обліковою політикою. Суть операцій на відкритому ринку. Операції на відкритому ринку. Оцінка дієвості ринкових інструментів монетарної політики. Моніторинг реального сектору економіки. Оцінка ефективності грошово-кредитної політики. Суть передавального механізму грошово-кредитної політики. Канали механізму грошової трансмісії, їх дієвість. Заходи ефективності грошово-кредитного регулювання економіки. Відмінність між монетаристським та кейнсіанським підходами впливу на реальний сектор економіки.	11
14.	Тема 14. Валютний ринок Форми зовнішньоекономічної діяльності. Поняття «валюта». Класифікація валюти за ознаками емітентності. Поняття національної валюти. Поняття іноземної валюти, її відмінність від національної. Колективна валюта. Склад валютних цінностей. Функції валюти, взаємозв'язок із функціями грошей. Конвертованість валют. Види конвертованості. Валютні відносини. Організація валютних відносин. Підгрунтя створення валютного ринку. Валютний ринок. Функціональне призначення валютного ринку. Структура валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку їх функції. Валютні операції, їх класифікація. Конверсійні валютні операції. Сутність валютного курсу. Функції валютного курсу. Фактори впливу на валютний курс. Основні види валютних курсів. Поняття котирування, валютний ризик, хеджування. Інструменти хеджування валютних ризиків. Валютний арбітраж, види і призначення.	10
15.	Тема 15. Валютні системи Суть валютної системи. Спільні та відмінні риси національної та міжнародної валютних систем. Основні елементи міжнародної валютної системи. Суть світової валютної системи. Елементи світової валютної системи. Етапи розвитку світової валютної системи. Особливості Паризької валютної системи. Особливості Генуезької валютної системи. Особливості Бреттон-Вудської валютної системи. Особливості Ямайської валютної системи. Визначення платіжного балансу країни. Риси платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Принципи складання платіжного балансу. Визначення поняття міжнародних розрахунків. Форми міжнародних розрахунків. Міжнародні кредитні операції. Суб'єкти й об'єкти міжнародного кредиту. Джерела формування капіталу міжнародного кредитування. Основні принципи	10

	міжнародного кредитування. Передумови виникнення міжнародних кредитних відносин. Ознаки міжнародного кредиту. Види міжнародного кредиту. Урядовий кредит. Фірмовий кредит та його різновиди. Суть міжнародного банківського кредиту. Суть експортного кредиту. Суть лізингового кредиту та його види. Переваги і недоліки факторингу і форфейтингу.	
16.	Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні організації та їх співробітництво з Україною Стадії розвитку міжнародних інституцій. Передумови створення міжнародних фінансово-кредитних організацій. Характеристика створення міжнародних фінансово-кредитних установ. Суть та визначення міжнародної фінансово-кредитної організації. Призначення міжнародних фінансово-кредитних установ. Провідні світові міжнародні фінансово-кредитні установи. Мета створення Міжнародного валютного фонду. Основні напрями діяльності Міжнародного валютного фонду. Організаційна структура Міжнародного валютного фонду. Отримання членства у Міжнародному валютному фонді. Фінансування Міжнародного валютного фонду. Призначення Світового банку. Структура групи Світового банку. Напрями діяльності Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Формування ресурсів Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Кредитні програми Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Мета створення та джерела фінансування Міжнародної асоціації розвитку. Напрями діяльності Міжнародної фінансової корпорації. Призначення Багатосторонньої агенції гарантій інвестицій. Основна функція Міжнародного центру із врегулювання інвестиційних спорів. Основне призначення регіональних міжнародних фінансово-кредитних організацій. Основні завдання Європейського банку реконструкції і розвитку. Основна мета діяльності Європейського інвестиційного банку. Найвідоміші регіональні міжнародні кредитно-фінансові установи. Суть діяльності Лондонського і Паризького клубів кредиторів. Мета створення та основні напрями діяльності Банку міжнародних розрахунків. Оцінка співробітництва міжнародних фінансово-кредитних установ з Україною. Проблеми впровадження проектів Європейського банку реконструкції і розвитку та Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Цілі партнерства України з міжнародними фінансовими організаціями. Напрями вдосконалення співробітництва України з Міжнародними фінансовими організаціями.	10
Разом		164

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Форми контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Гроші			
Тема 1. Сутність і функції грошей (10 год.)	Співбесіда	2	1
Тема 2. Теорії грошей (10 год.)	Співбесіда	2	1
Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки (11 год.)	Співбесіда	2	2

Тема 4. Грошовий ринок (10 год.)	Співбесіда	2	3
Тема 5. Грошові системи (10 год.)	Співбесіда	2	4
Тема 6. Інфляція та грошові реформи (11 год.)	Співбесіда	3	5
Всього: 62 год.	Всього: 13 балів		
Змістовий модуль 2. Кредит			
Тема 7. Сутність і функції кредиту (10 год.)	Співбесіда	2	6
Тема 8. Форми, види і роль кредиту (10 год.)	Співбесіда	2	7
Тема 9. Теоретичні засади процента (11 год.)	Співбесіда	3	8
Всього: 31 год.	Всього: 7 балів		
Змістовий модуль 3. Банки			
Тема 10. Фінансове посередництво грошового ринку (10 год.)	Співбесіда	2	9
Тема 11. Теоретичні засади діяльності комерційних банків (10 год.)	Співбесіда	2	10
Тема 12. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління (10 год.)	Співбесіда	2	11
Тема 13. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика (11 год.)	Співбесіда	3	12
Всього: 41 год.	Всього: 9 балів		
Змістовий модуль 4. Валюта			
Тема 14. Валютний ринок (10 год.)	Співбесіда	2	13
Тема 15. Валютні системи (10 год.)	Співбесіда	2	14
Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні організації та їх співробітництво з Україною (10 год.)	Співбесіда	2	15
Всього: 30 год.	Всього: 6 балів		
Разом за семестр: 164 год.	Разом за семестр: 35 балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь,

бесіда;

- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, лекції-дискусії, робота в малих групах, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, банки візуального супроводу.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається.

Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що

неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою.

Вона складається з 4-х модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння

	основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль ...		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	1						
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1						
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10						
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	10						
1.5. Виконання модульної роботи	25						
	Разом	-		-		-	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5						
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5						
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10						

2.5. Участь у науковій студентській конференції	5						
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60							

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>

24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	30	100
2	3	3	4	4	6	5	4	5	5	5	5	6	4	4	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Передумови появи та основні концепції походження грошей.
2. Суть грошей як економічної категорії.
3. Функції грошей та їх розвиток у сучасних умовах.
4. Еволюція форм грошей, що знаходяться в обігу.
5. Вартість грошей та особливості її оцінки.
6. Металістична теорія грошей.
7. Номіналістична теорія грошей.
8. Класична кількісна теорія грошей.
9. Основні напрями неокласичної кількісної теорії грошей.
10. Кейнсіанська теорія грошей.
11. Суть та основні положення монетаризму.
12. Суть та основні суб'єкти грошового обігу.
13. Взаємозв'язок грошового обігу із основними видами ринків.
14. Поняття грошових потоків та схема їхнього руху в економіці.
15. Структура грошового обігу.
16. Поняття грошової маси та грошової бази.
17. Швидкість обігу грошей та фактори, що на неї впливають.
18. Закон грошового обігу.
19. Сутність, структура та призначення грошового ринку.
20. Структура грошового ринку та інституційні основи його функціонування.
21. Поняття, цілі та мотиви формування попиту на гроші.
22. Суть та механізм формування грошової пропозиції.
23. Особливості встановлення рівноваги на грошовому ринку.
24. Сутність грошової системи, її функції і принципи побудови.
25. Основні елементи грошової системи.
26. Основні типи грошових систем та їх історичний розвиток.
27. Особливості формування грошової системи України та характеристика її елементів.
28. Грошова система як основа державного регулювання грошової сфери економіки.
29. Суть, класифікація і форми прояву інфляції.
30. Основні причини і механізм розвитку інфляційних процесів.
31. Вплив інфляції на економіку і соціальну сферу.
32. Основні напрямки антиінфляційної політики.
33. Основні теорії інфляції.
34. Розвиток інфляційних процесів в Україні.
35. Грошова реформа як метод стабілізації національної валюти.
36. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
37. Історичні аспекти виникнення кредиту.
38. Необхідність кредиту і передумови формування кредитних відносин.
39. Основні теоретичні концепції кредиту.
40. Суть та ознаки кредиту як економічної категорії.
41. Характеристика основних функцій кредиту.
42. Стадії та закономірності руху кредиту.
43. Особливості товарної та грошової форм кредиту.
44. Види кредиту та їх характеристика.
45. Економічні межі кредиту.

46. Принципи організації кредитних відносин.
47. Кредитний ризик та способи його мінімізації.
48. Роль кредиту у ринковій економічній системі.
49. Розвиток кредитних відносин в економіці України.
50. Сутність процента як економічної категорії.
51. Теорії позичкового процента.
52. Чинники впливу на процент за кредит.
53. Функції та роль позичкового процента в економіці.
54. Класифікація ставок позичкового процента.
55. Способи нарахування процентів за кредит.
56. Процентний ризик і способи його мінімізації.
57. Сутність, еволюція та функції фінансового посередництва.
58. Поняття кредитної системи та характеристика її елементів.
59. Суть, структура і призначення банківської системи в економіці.
60. Система небанківських фінансово-кредитних посередників, їх види та функції.
61. Історичні аспекти виникнення та розвитку банків.
62. Суть, функції та принципи діяльності банків як особливих фінансових посередників.
63. Класифікація комерційних банків.
64. Управлінська та організаційна структура комерційного банку.
65. Загальна характеристика операцій комерційних банків.
66. Основні показники ефективності діяльності банків.
67. Регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.
68. Банківські кризи та особливості їх виникнення.
69. Становлення і розвиток комерційних банків в Україні.
70. Роль центральних банків, особливості їх виникнення та розвитку.
71. Суть та характеристика основних функцій центральних банків.
72. Статус центральних банків, їх види та структура.
73. Грошово-кредитна політика, її суть, завдання та цілі.
74. Банківське регулювання та нагляд як завдання центрального банку.
75. Особливості функціонування Національного банку України.
76. Емісія грошей та роль центрального банку у формуванні грошової пропозиції.
77. Грошовий мультиплікатор та особливості утворення грошей комерційними банками.
78. Інструменти реалізації грошово-кредитної політики.
79. Передавальний механізм грошово-кредитної політики та його вплив на економіку.
80. Координація грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики.
81. Цілі грошово-кредитної політики Національного банку України.
82. Поняття валюти та особливості валютних відносин в економіці.
83. Сутність валютного ринку, його структура, види та учасники.
84. Основні види валютних операцій.
85. Валютний курс і фактори, що на нього впливають.
86. Характеристика основних видів валютних курсів.
87. Валютний ризик та способи управління ним.
88. Поняття та структура валютної системи.
89. Етапи розвитку світової валютної системи.
90. Суть, структура та принципи побудови платіжного балансу.
91. Поняття, види та порядок здійснення міжнародних розрахунків.
92. Суть міжнародних кредитних операцій та особливості їх організації.
93. Історичні передумови створення міжнародних фінансово-кредитних організацій.

94. Основні види, цілі та завдання міжнародних фінансово-кредитних організацій.
 95. Група організацій Світового банку.
 96. Регіональні міжнародні фінансово-кредитні організації.
 97. Співробітництво міжнародних фінансово-кредитних організацій з Україною.
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ		
Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр</u>		
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»		
Семестр: <u>осінній</u>		
Навчальна дисципліна: Гроші та кредит		
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____		
1.	_____	
2.	_____	
3.	_____	
Затверджено на засіданні кафедри: Протокол № _____ від «_____» _____ 20 _____ року.		
Завідувач кафедри _____		(ПШБ)
		(підпис)
Екзаменатор _____		(ПШБ)
		(підпис)

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичне забезпечення курсу розміщене на платформі Moodle:
Економічний аналіз: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php>

7.1. Глосарій

(термінологічний словник)

- 1. Бартер** – це безпосередній обмін одного товару на інший товар без участі грошей.
- 2. Гроші** – це загальний еквівалент, що виражає вартість усіх товарів і послуг та здатний на них обмінюватися.
- 3. Функції грошей** (від лат. functio – виконання, діяльність) – це конкретні способи використання грошей, що визначають їх роль як сус-пільного явища.
- 4. Форма грошей** – це такий спосіб організації грошових відносин у суспільстві, який визначається матеріальною субстанцією загально-ного еквівалента.
- 5. Повноцінні гроші** – це така форма грошей, при якій роль загального еквівалента відіграє певний товар, що володіє внутрішньою вартістю.
- 6. Знаки вартості** – це така форма грошей, у яких номінальна вартість значно перевищує реальну вартість, тобто затрати суспільної праці на їх виготовлення.
- 7. Паперові гроші** – це грошові знаки, що не мають внутрішньої вартості, є нерозмінними на благородний метал і випускаються урядом для примусового фінансування бюджетних витрат.

8. Кредитні гроші – це знаки вартості, що слугують загальним еквівалентом і випускаються у процесі розвитку кредитних відносин між суб'єктами ринку, слугуючи виразом боргу між ними.

9. Вексель – це письмове боргове зобов'язання строго визначеної форми, що дає його власнику безспірне право після закінчення встановленого строку вимагати від боржника певної грошової суми.

10. Банкнота – це безстрокове боргове зобов'язання, що випускається в обіг центральним емісійним банком і є законним платіжним засобом на території даної країни.

11. Чек – це грошовий документ установленої форми, який містить безумовний наказ власника банківського рахунку про виплату певної суми коштів.

12. Електронні гроші – це спеціальні електронні способи зберігання грошової вартості за допомогою технічного пристрою, що може використовуватись для здійснення платежів на користь інших осіб.

13. Депозитні гроші – це такий вид кредитних грошей, які відображають зобов'язання банків перед своїми клієнтами в обсягах залишків коштів на їхніх рахунках.

14. Металістична теорія грошей – це теорія, суть якої полягає в ототожненні грошей з благородними металами.

15. Номіналістична теорія грошей – це теорія, суть якої полягає у твердженні, що гроші не мають своєї власної вартості, а являють собою суто умовну абстрактну одиницю, рахунковий знак, що встановлюється державою.

16. Кількісна теорія грошей полягає у обґрунтуванні залежності вартості грошей та рівня товарних цін від кількості грошей в обігу.

17. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей полягає у тому, що існують чіткі кількісні пропорції щодо впливу зміни маси грошей в обігу на рівень товарних цін.

18. Варіант касових залишків кількісної теорії визначає вплив зміни маси грошей на рівень товарних цін, виходячи із потреб нагромадження грошей окремими суб'єктами ринку.

19. Касові залишки – це та частина доходу економічних агентів, яку вони бажають зберігати у грошовій, тобто абсолютно ліквідній формі.

20. Кейнсіанська теорія грошей – це теорія про сутність грошей з точки зору їх впливу на виробництво та роль у державному регулюванні економіки.

21. Монетаризм – це грошова теорія, відповідно до якої грошова маса, яка перебуває в обігу, відіграє визначальну роль у формуванні господарської кон'юнктури, стабілізації та розвитку ринкової економіки.

22. Грошовий обіг – це рух грошей у внутрішньому економічному обороті країни та в системі зовнішньоекономічних зв'язків у готівковій і безготівковій формах, що обслуговує реалізацію товарів і здійснення нетоварних платежів в економіці.

23. Грошовий потік – це процес переміщення грошових коштів від одного економічного суб'єкта до іншого, що забезпечує виконання платіжних зобов'язань, які виникають у процесі економічної діяльності.

24. Грошова маса – це вся сукупність грошей, випущених в обіг, у всіх їх формах, які перебувають у розпорядженні суб'єктів ринку в даний момент часу.

25. Грошовий агрегат – це кількісний показник грошової маси, що характеризує певний набір її елементів залежно від видів грошей та ступеня їх ліквідності.

26. Грошова база – це показник, що включає запаси всієї готівки, яка перебуває в обігу та в касах банків, а також суму резервів комерційних банків на їх кореспондентських рахунках у центральному банку.

27. Закон грошового обігу – це загальний економічний закон, який виражає внутрішньо необхідні, сталі та суттєві зв'язки між кількістю необхідних для обігу грошей та цінами товарів, що підлягають реалізації.

28. Грошовий ринок – це ринок, на якому відбувається купівля та продаж грошей як специфічного товару, здійснюється формування попиту, пропозиції та ціни на нього.

29. Фінансові інструменти грошового ринку – це певні види зобов'язань, які беруть на себе покупці грошей перед їх продавцями та одночасно носії права вимоги продавців грошей до їх покупців.

30. Ринок грошей – це сегмент грошового ринку, на якому здійснюється купівля-продаж грошових коштів з терміном до одного року.

31. Ринок капіталів – сектор грошового ринку, на якому здійснюється продаж та купівля грошових коштів на тривалий (більше одного року) термін для збільшення маси основного й оборотного капіталів.

32. Фондовий ринок – сегмент грошового ринку, на якому здійснюється акумулювання небанківського позичкового капіталу та його перерозподіл за допомогою фондових цінностей.

33. Ринок позичкових зобов'язань – це сегмент грошового ринку, що охоплює відносини фінансових посередників з їх клієнтами щодо мобілізації грошових коштів фізичних та юридичних осіб та їх розміщення у вигляді позик на умовах платності, повернення та строковості.

34. Валютний ринок – це сегмент грошового ринку, на якому здійснюється купівля-продаж іноземних валют на основі попиту та пропозиції.

35. Ринок цінних паперів – це ринок, на якому гроші обмінюються на різні види фондових інструментів, що засвідчують право на отримання доходу в різних формах.

36. Попит на гроші – це певний, заздалегідь визначений запас грошей, який прагнуть мати у своєму розпорядженні економічні агенти.

37. Пропозиція грошей являє собою певний запас грошей, який економічні агенти мають в своєму розпорядженні і який може бути використаний відповідно до їхніх потреб.

38. Грошова система – це форма організації грошового обігу в країні, що склалася історично і закріплена у законодавчому порядку.

39. Система обігу повноцінних грошей – це система металевого грошового обігу, в якій роль загального еквівалента і засобу обігу виконують металеві гроші із золота чи срібла.

40. Грошово-кредитна політика – це комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, що здійснюються Національним банком України і спрямовуються на регулювання кількості грошей в обігу та забезпечення стабільності грошової одиниці України.

41. Інфляція – це процес втрати купівельної спроможності грошей унаслідок переповнення сфери обігу грошовими знаками понад дійсну потребу економіки, що призводить до їх знецінення.

42. Інфляція попиту – такий тип інфляції, який характеризується зростанням рівня ринкових цін внаслідок збільшення надлишкової емісії грошей, яка призводить до перевищення попиту над існуючою пропозицією товарів та послуг.

43. Інфляція витрат (інфляція пропозиції) – це такий тип інфляції, при якому відбувається порушення рівноваги товарного обміну, що полягає у підвищенні рівня ринкових цін за умов зниження обсягів сукупного виробництва (пропозиції) та зростання грошових витрат виробників на придбання ресурсів виробництва.

44. Антиінфляційна політика – це комплекс заходів державного регулювання економіки, спрямованих на боротьбу з інфляцією.

45. Дефляційна політика – це сукупність державних заходів щодо обмеження грошового попиту на ринку через грошово-кредитний і податковий механізми.

46. Грошова реформа – це повна або часткова зміна грошової системи країни, що проводиться державою у зв'язку із розладом грошового обігу в цілях зміцнення національної валюти.

47. Кредит – це система економічних відносин, що відображає перерозподіл вартості на засадах повернення і сплати процентів.

48. Форми кредиту – це зовнішній прояв кредитних відносин, що визначаються об'єктом, тобто матеріальною основою тих по-зичених цінностей, які передаються від кредитора до позичальника.

49. Вид кредиту – це деталізована його характеристика за організаційно–економічними ознаками, що використовуються для класифікації кредитів, конкретний прояв основних форм кредиту.

50. Банківський кредит – це кредитні відносини, в яких однією зі сторін (в ролі позичальника чи кредитора) виступає банк.

51. Споживчий кредит – це кредит, який надається населенню підприємствами торгівлі, банками та іншими фінансовими установами на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і повертається в розстрочку.

52. Державний кредит – сукупність кредитних відносин, у яких здебільшого позичальником є держава, а кредиторами – юридичні або фізичні особи.

53. Міжнародний кредит – це рух позичкового капіталу у сфері між-народних економічних відносин.

54. Позичковий процент або процент за кредит – це плата, яку отримує кредитор від позичальника за надані в позику гроші чи матеріальні цінності.

55. Кредитна система – це сукупність кредитних відносин, які засновані на певних формах і методах кредитування.

56. Кредитна система – це сукупність фінансово-кредитних установ, що створюють, акумулюють та надають грошові ресурси на засадах кредитування.

57. Банківська система – це підсистема кредитної системи, що є сукупністю центрального та комерційних банків різних типів та форм власності, які, взаємодіючи між собою, утворюють єдине ціле, фор-муючи нові функції, спрямовані на забезпечення ефективного переміщення капіталу в межах всієї економічної системи держави.

58. Фінансові посередники контрактного типу – це такий тип фінансових установ, сферою спеціалізації яких є акумуляція значних сум коштів підприємств і населення на достатньо тривалі періоди.

59. Фінансові посередники інвестиційного типу – це тип фінансових установ, діяльність яких передбачає цілеспрямоване розміщення коштів своїх клієнтів у різних видах активів для мінімізації ризику.

60. Банк – це така установа, яка виконує де-позитні, кредитні та розрахунково-касові операції.

61. Банк – це особливий фінансовий посередник грошового ринку, який акумулює та мобілізує тимчасово вільні грошові кошти, здійснює посередництво в кредитах, у виконанні платежів та розрахунків в економіці, створює платіжні засоби та виконує інші функції.

62. Банківські операції – це дії банку, які забезпечують виконання ним функцій фінансового посередника грошового ринку.

63. Прибуток банківської установи – це перевищення доходів банківської установи над витратами.

64. Банківське регулювання – це система заходів, за допомогою яких центральний банк чи інший орган нагляду гарантує стабільну, безпечну діяльність банків, запобігає дестабілізуючим процесам у банківській системі.

65. Банківський нагляд – це моніторинг процесів, що мають місце в банківській системі на різноманітних етапах діяльності банків, зокрема утворення нових банків та їх підрозділів (філій, відділень та представництв), функціонування банків, їхньої реорганізації і ліквідації.

66. Банківська криза – це настання певних чинників та причин, через які значна кількість банківських установ не в змозі виконувати свої функції як фінансових посередників, що призводить до виникнення ознак, які свідчать про негативні наслідки у роботі більшості банків, оголошення центральним банком їх неплатоспроможними та ліквідації.

67. Центральний банк – це установа, яка реалізує загальнодержавну грошово-кредитну та валютно-курсову політику країни, регулює діяльність банків та виконує інші функції відповідно до законодавства.

68. Грошово-кредитна політика – це комплекс взаємопов'язаних, скоординованих на досягнення певних цілей заходів щодо регулювання грошового ринку, які проводить держава через свій центральний банк.

69. Банківське регулювання – це система заходів, за допомогою яких центральний банк забезпечує стабільне, безпечне функціонування банків, запобігає дестабілізуючим процесам у банківському секторі.

70. Емісія грошей (issue of money) – це випуск в обіг нових грошових знаків (лат. «emissio» – «випуск»).

71. Грошовий мультиплікатор – це процес збільшення (мультиплікації) грошей на депозитних рахунках комерційних банків у момент їх руху від одного банківського закладу до іншого.

72. Надлишкові резерви – це сукупність ресурсів комерційних банків, які можуть бути використані для активних банківських операцій.

73. Валюта (currency – з англ. «обмін», «валюта») – це грошова одиниця країни, яка використовується для вимірювання величини вартості товарів і послуг та використання якої прямо чи опосередковано пов'язане із зовнішньоекономічними відносинами.

74. Конвертованість валюти (convertibility) – це здатність резидентів та нерезидентів без обмежень обмінювати національну валюту на іноземну та використовувати іноземну валюту для операцій з будь-якими видами активів.

75. Валютні відносини – це економічні відносини, які пов'язані з використанням національних валют і міжнародних грошових одиниць у світовому господарстві при обміні результатами праці національних економік.

76. Валютний ринок – це система економічних відносин, пов'язаних з операціями купівлі-продажу іноземної валюти, валютних цінностей та рухом іноземних капіталів.

77. Валютні операції – це контракти учасників валютного ринку щодо купівлі-продажу та надання позик в іноземній валюті на певних умовах, у певний момент часу.

78. Валютний курс – це вартість валюти однієї країни, виражена у грошовій одиниці іншої країни, групи країн або міжнародних платіжних засобах.

79. Котирування (currency quotation) – це визначення валютного курсу на основі ринкового механізму.

80. Крос-курс – це співвідношення між двома валютами, яке встановлюється, виходячи з їхнього курсу стосовно третьої валюти.

81. Валютний ризик – це ймовірність настання грошових втрат суб'єктів валютного ринку внаслідок коливань валютних курсів.

82. Валютна система – це форма організації та регулювання валютних відносин, що склалася історично і закріплена національним законодавством та міждержавними угодами.

83. Національна валютна система – сукупність економічних відносин, які пов'язані з використанням іноземної валюти і за допомогою яких здійснюється міжнародний платіжний оборот даної країни, утворюються та використовуються валютні ресурси країни.

84. Світова валютна система – це організація валютно-економічних відносин між країнами, закріплена комплексом міждержавних угод.

85. Платіжний баланс («balance of payments») – це співвідношення всіх фактичних платежів, здійснених даною країною іншим країнам, та всіх надходжень, отриманих нею із закордону за певний період.

86. Міжнародні розрахунки – це регламентування платежів за грошовими вимогами і зобов'язаннями, що виникають між юридичними та фізичними особами різних країн.

87. Акредитив – угода, згідно з якою банк за дорученням клієнта-імпортера здійснює платежі одержувачу коштів (експортеру) на основі представлених ним і передбачених контрактом документів і при дотриманні всіх умов, зазначених в акредитиві.

88. Інкасо – банківська операція, при здійсненні якої банк за дорученням клієнта-експортера отримує платежі від експортера за від-вантаженому йому продукцію і зараховує кошти на рахунок експортера.

89. Банківський переказ – доручення одного банку іншому виплатити одержувачу певну суму коштів.

90. Авансові розрахунки – це форма міжнародних розрахунків, за якою оплата товарів імпортером здійснюється до відвантаження, а інколи навіть до виробництва товару.

91. Валютний кліринг – це угода між керівництвом двох і більше країн про обов'язковий взаємний залік міжнародних вимог і зобов'язань.

92. Міжнародні кредитні операції – система кредитних відносин між державою, банками, фірмами одних країн та суб'єктами зовніш-ньоекономічної діяльності інших країн.

93. Міжнародні фінансово-кредитні організації – це міжнародні інститути, створені на основі міждержавних угод для регулювання міжнародних фінансових, кредитних і валютних відносин з метою стабілізації світової економіки.

7.2. Рекомендована література

Основна

1. Белова І. В. Дослідження грошово-кредитного ринку: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 147 с.

2. Дзюблюк О. В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. Банківська справа. 2020. №1. С. 3-26.

3. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.

4. Історія грошей і банківництва / за ред. С. К. Реверчука. – К. : Атіка, 2004.

5. Мишкін Ф. С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Ф. С. Мишкін. – Пер. з англ. – К. : Основи, 1998.

6. Монетарні важелі стимулювання розвитку економіки України: глобальні виміри та національні інтереси: монографія / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 300 с

7. Скоморович І. Г. Грошові системи на українських землях: історія і теорія : моног. / І. Г. Скоморович. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011.

8. Трансформація банківської системи у контексті глобалізаційних викликів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Vienna: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 364 с.

9. Arvidsson, N. Building a cashless society: the Swedish route to the future of cash payments. Stockholm: Royal Institute of Technology, 2019. 96 p.

10. Battilossi, S., Kazuhiko, Y. Handbook of the history of money and currency. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2020. 1094 p.

Додаткова

11. Електронний журнал "Ефективна економіка"
URL:<http://www.economy.nauka.com.ua/?n=5&y=2020>.

12. Журнал Вісник Національного банку України.
URL:<https://journal.bank.gov.ua/ua/issues>.

13 Журнал Економіка і прогнозування. URL: <http://eip.org.ua/>.

14. Журнал Економіка України. URL:<http://economyukr.org.ua/>.

15. Журнал Фінанси України. URL:http://finukr.org.ua/?page_id=17.

16. Журнал Світ фінансів. URL:<http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/index>.

17. Кейнс Дж. М. Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, відсотка та грошей / Дж. М. Кейнс. – К., 2012.

18. Колодізев О. М. Формування монетарної політики національного банку в контексті забезпечення сталого розвитку економіки України : моног. / О. М. Колодізев, І. О. Губарева, Є. М. Огородня. – Х. : ІНЖЕК, 2015.

19. Пшик Б.І. Інфраструктура грошового ринку: теоретичні засади дослідження / Б. І. Пшик // Вісник Університету банківської справи. – 2014.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

2. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 року № 2121-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>

4. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 року № 679-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

5. Про страхування: Закон України № 86/96-ВР від 07.03.96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	Ноутбук, проектор, екран	Ноутбук, проектор, екран
Практичні заняття	Комп'ютерний клас	Комп'ютерний клас

